

บทคัดย่อ

ลุ่มน้ำห้วยหลวงตั้งอยู่ในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำใหญ่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่สองลุ่มน้ำคือ ลุ่มน้ำชีและลุ่มน้ำโขง โดยมีลำห้วยสาขาหลายสายไหลลงสู่ลุ่มน้ำทั้งสอง สามารถแบ่งลุ่มน้ำได้ดังนี้ เขตลุ่มน้ำชี ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอกุมภวาปี อำเภอหนองแสง อำเภอโนนสะอาด อำเภอศรีธาตุ และอำเภอวังสามหมอ บริเวณนี้สำหรับสาขาของลำน้ำปาว ลำน้ำพองที่สำคัญได้แก่ ห้วยสามพาด ห้วยน้ำฆ้อง ห้วยกองสี ห้วยไผฐาน ลำพันชาด เขตลุ่มน้ำโขง ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอเมือง ๙ อำเภอหนองวัวซอ อำเภอกุดจับ อำเภอน้ำโสม อำเภอบ้านผือ อำเภอนกยุง อำเภอเพ็ญ อำเภอสร้างคอม อำเภอบ้านดง อำเภอหนองหาน อำเภอพิบูลย์รักษ์ อำเภอไชยวาน และอำเภอทุ่งฝน มีห้วยสำคัญคือ ห้วยหลวง ห้วยโมง ห้วยน้ำสวย ห้วยทวน และแม่น้ำสงคราม จังหวัดอุดรธานีมีแหล่งน้ำจำนวนทั้งสิ้น 1,508 แห่ง แบ่งเป็น คูคลอง 734 แห่ง สระ,หนองและบึง 487 แห่ง อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก 139 แห่ง อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง 18 แห่ง อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 1 แห่ง ฝายทดน้ำ 108 แห่ง สถานีสูบน้ำไฟฟ้า 28 แห่ง

อย่างไรก็ตาม ความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาที่สนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกลุ่มน้ำห้วยหลวงและการปรับตัวของชุมชนเรื่องการจัดการน้ำให้ทันสถานการณ์นั้นยังเป็นปัญหาใหญ่ เนื่องจากมีความเปลี่ยนแปลงของปริมาณน้ำสูงจนชุมชนไม่สามารถคาดการณ์ได้ คำถามก็คือ ชุมชนชนบทจะปรับตัวรับมืออย่างไร ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของเมือง และการเติบโตของจำนวนความต้องการการใช้น้ำของทุกภาคส่วนที่เพิ่มขึ้นและความไม่แน่นอนของปริมาณน้ำฝนและน้ำท่าในแต่ละปี และการปรับตัวของชุมชนในการจัดการน้ำภายใต้การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและเศรษฐกิจสังคมลุ่มน้ำห้วยหลวงบนพื้นฐานสิทธิชุมชนและเกื้อกูลต่อระบบนิเวศเป็นอย่างไร?

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและเศรษฐกิจสังคมลุ่มน้ำห้วยหลวงที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น (2) เพื่อศึกษาตัวอย่างชุมชนกรณีศึกษาการปรับตัวของชุมชนในการจัดการน้ำภายใต้การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและเศรษฐกิจสังคมลุ่มน้ำห้วยหลวง (3) เพื่อศึกษาบทเรียน และอุปสรรคปัญหาของชุมชนท้องถิ่นต่อการปรับตัวในการจัดการน้ำภายใต้การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและเศรษฐกิจสังคมลุ่มน้ำห้วยหลวง (4) เพื่อศึกษาข้อเสนอต่อการทำแผนงานและนโยบายที่เหมาะสมในการสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่นการปรับตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและเศรษฐกิจสังคมลุ่มน้ำห้วยหลวง ผลเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการวิจัยชุดนี้ คือ (1) ชุดความรู้เรื่องสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและเศรษฐกิจสังคมลุ่มน้ำห้วยหลวงที่จะส่งผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น (2) ชุดความรู้เรื่องการปรับตัวของชุมชนในการจัดการน้ำภายใต้การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและเศรษฐกิจสังคมลุ่มน้ำห้วยหลวง (3) ชุดความรู้เรื่องบทเรียน และอุปสรรคปัญหาของชุมชนท้องถิ่นต่อการปรับตัวในการจัดการน้ำภายใต้การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและเศรษฐกิจสังคมลุ่มน้ำห้วยหลวง และ (2) ชุดความรู้เรื่องกระบวนการ

สนับสนุนและกระบวนการจัดทำข้อเสนอต่อการทำแผนงานและนโยบายที่เหมาะสมในการสนับสนุน
ให้ชุมชนท้องถิ่นปรับตัว รับมือกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและเศรษฐกิจสังคมกลุ่มน้ำห้วยหลวง